

**Αναλυτικό εξεταστικό
πρόγραμμα για την πιστοποίηση
γνώσεων διδακτικής της
ελληνικής ως ξένης γλώσσας**

Νιόβη Αντωνοπούλου

Βίκυ Παναγιωτίδου

Θεσσαλονίκη 2008

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το αναλυτικό εξεταστικό πρόγραμμα για τη διδακτική βασίζεται στο περιεχόμενο των έξι διδακτικών ενοτήτων που αναπτύχθηκαν για την επιμόρφωση/κατάρτιση από απόσταση των διδασκόντων την ελληνική ως ξένη γλώσσα (στο εξωτερικό) καθώς και στη βιβλιογραφία που δίνεται σε κάθε ενότητα για συγκεκριμένα θέματα διδακτικής.

Οι ενότητες και οι υποενότητες που παρουσιάζονται στο πρόγραμμα τηλεκπαίδευσης με τίτλο «Διαδρομές στη διδασκαλία της ελληνικής ως ξένης γλώσσας» και στις οποίες θα εξετάζονται οι υποψήφιοι του επιπέδου Γ2+ (γλωσσική εξέταση και εξέταση γνώσεων διδακτικής) είναι:

1. Διδασκαλία σε μικρά παιδιά
2. Διδασκαλία με Η/Υ
3. Θέματα Γλωσσικής διδασκαλίας
4. Διδασκαλία της γραμματικής του λεξιλογίου και της προφοράς
5. Όψεις της γλώσσας
6. Αξιολόγηση της επίδοσης των μαθητών

Γενικός εκπαιδευτικός στόχος

Οι υποψήφιοι θα πρέπει να είναι σε θέση να αποδείξουν τις επαρκείς γνώσεις τους τόσο σε θεωρητικά όσο και σε πρακτικά ζητήματα που σχετίζονται με τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας ως ξένης/δεύτερης. Ειδικότερα θα πρέπει:

- α. να γνωρίζουν θεωρητικά ζητήματα σχετικά με τους τρόπους εκμάθησης της ξένης γλώσσας και την έρευνα μέσα στην τάξη,
- β. να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν τις ανάγκες των μαθητών τους,
- δ. να είναι σε θέση να βοηθούν τους μαθητές τους να αναπτύξουν τις επικοινωνιακές δεξιότητες,
- ε. να είναι σε θέση να αξιολογούν και να εκτιμούν τις διαφορετικές καταστάσεις και συνθήκες που δημιουργούνται κατά τη διδασκαλία,
- στ. να έχουν επίγνωση διαφορετικών διδακτικών μεθόδων και ικανότητα εφαρμογής τους,
- ε. να έχουν την ικανότητα να αλλάζουν τη διδακτική προσέγγιση που επέλεξαν, όταν οι συνθήκες το απαιτούν,
- ζ. να μπορούν να εφαρμόζουν διαφορετικές μεθόδους διδασκαλίας.

Ειδικοί εκπαιδευτικοί στόχοι

Οι υποψήφιοι εξετάζονται σε γνώσεις διδακτικής που παρέχονται στις ενότητες και στα κεφάλαια του προγράμματος επιμόρφωσης/κατάρτισης από απόσταση με τίτλο: «Διαδρομές στη διδασκαλία της ελληνικής ως ξένης γλώσσας». Θα κληθούν: α. να απαντήσουν σε ερωτήσεις που έχουν άμεση σχέση με το περιεχόμενο των ενοτήτων και β. να τις εφαρμόσουν σε μια διδακτική πρόταση.

Παρακάτω αναφέρονται οι επιμέρους γνώσεις που θα πρέπει να έχουν σε καθεμιά από τις υποενότητες προκειμένου να συμμετέχουν με επιτυχία στις εξετάσεις.

A ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΣΕ ΜΙΚΡΑ ΠΑΙΔΙΑ

Οι υποψήφιοι θα πρέπει να είναι σε θέση να αποδεικνύουν τις γνώσεις τους σε πρακτικά και θεωρητικά ζητήματα που σχετίζονται με τη διδασκαλία της ξένης γλώσσας σε παιδιά.

Πώς μαθαίνουν ξένες γλώσσες τα μικρά παιδιά:

Οι υποψήφιοι θα πρέπει επίσης να γνωρίζουν:

- τις βασικές θεωρίες για τη διαδικασία εκμάθησης της ξένης γλώσσας. Ειδικότερα θα πρέπει να γνωρίζουν τα πολύ βασικά γνωρίσματα των θεωριών κατάκτησης 1ης/2ης γλώσσας (π.χ. συμπεριφορισμού, γενετισμού κτλ.)
- τις προϋποθέσεις και τα πλεονεκτήματα της εκμάθησης μιας ξένης γλώσσας σε πολύ νεαρή ηλικία
- τα χαρακτηριστικά των παιδιών ως προς την ικανότητα μάθησης
- τις διδακτικές μεθόδους που μπορούν να εφαρμόσουν, όταν διδάσκουν σε παιδιά
- τον τρόπο με τον οποίο θα πρέπει να διαχειρίζονται την τάξη και το διδακτικό υλικό που μπορούν να χρησιμοποιήσουν κατά τη διδασκαλία
- τις τεχνικές με τις οποίες θα βοηθήσουν τους μαθητές να αναπτύξουν ισομερώς τις τέσσερις κλασικές δεξιότητες.
- τον τρόπο με τον οποίο θα μπορέσουν να διδάξουν αποτελεσματικά τη γραμματική (μορφολογία και σύνταξη), το λεξιλόγιο και να εξασκήσουν τους μαθητές στη χρήση αποτελεσματικών στρατηγικών (μεταγνωστικές, γνωστικές, κοινωνικές). Δηλαδή, ενδεικτικά οι υποψήφιοι θα πρέπει να γνωρίζουν:
 - τη μεθοδολογία που μπορούν να υιοθετήσουν και να εφαρμόσουν κατά τη γλωσσική διδασκαλία
 - τη μορφή της γλώσσας που διδάσκουν
 - τους τρόπους με τους οποίους μπορούν να δημιουργήσουν κατάλληλη ατμόσφαιρα στην τάξη
 - τα κριτήρια με τα οποία μπορούν να επιλέξουν ένα κείμενο
 - τις τεχνικές που μπορούν να εφαρμόζουν και τις στρατηγικές που μπορούν να διδάσκουν για την ανάπτυξη των τεσσάρων δεξιοτήτων (κατανόηση προφορικού λόγου, κατανόηση γραπτού λόγου, παραγωγή προφορικού λόγου, παραγωγή γραπτού λόγου)
 - τους τρόπους με τους οποίους μπορούν να διδάξουν αποτελεσματικά το λεξιλόγιο και τη γραμματική κτλ.

Σχεδιασμός κατάλληλου διδακτικού και μαθησιακού υλικού

Οι υποψήφιοι θα πρέπει να είναι σε θέση να οργανώνουν το μάθημά τους και να αναπτύσσουν δραστηριότητες σύμφωνα με διαφορετικές μεθόδους διδασκαλίας.

Ειδικότερα οι υποψήφιοι θα πρέπει να γνωρίζουν και να εφαρμόζουν λεπτομέρειες σχετικά:

α. με τη Βασισμένη σε Δραστηριότητες Μέθοδο Εκμάθησης (Task-Based Learning- TBL):

Να γνωρίζουν, δηλαδή:

- τι είναι η συγκεκριμένη μέθοδος
- ποια είναι τα χαρακτηριστικά της
- τη σχέση της με την επικοινωνιακή μέθοδο
- τη διαδικασία εκμάθησης μέσα από την TBL
- τα πλεονεκτήματα που απορρέουν από τη συγκεκριμένη μέθοδο
- τα στάδια που ακολουθούνται
- το ρόλο του δασκάλου
- τα είδη δραστηριοτήτων
- τα κριτήρια επιλογής κειμένων
- την εφαρμογή της μεθόδου σε διαφορετικά επίπεδα διδασκαλίας
- τους τρόπους σχεδιασμού διάφορων δραστηριοτήτων στο πλαίσιο αυτής της μεθόδου.

β. με τη Διαθεματική Προσέγγιση:

Να γνωρίζουν δηλαδή:

- τι είναι η συγκεκριμένη μέθοδος
- ποια είναι τα χαρακτηριστικά της
- τα πλεονεκτήματα που απορρέουν από τη συγκεκριμένη μέθοδο
- τις πιθανές δυσκολίες και λύσεις
- τον τρόπο επιλογής των θεμάτων που πρόκειται να διδαχθούν
- τα κριτήρια επιλογής και ανάπτυξης διάφορων δραστηριοτήτων
- τον τρόπο αξιολόγησης της επίδοσης των μαθητών

γ. με τη χρήση του παραμυθιού

Να γνωρίζουν δηλαδή:

- τα πλεονεκτήματα που απορρέουν από τη χρήση των παραμυθιών μέσα σε τάξη παιδιών

- τα κριτήρια επιλογής παραμυθιών
- τα χαρακτηριστικά παραμυθιών
- τα επίπεδα επεξεργασίας των παραμυθιών
- τον τρόπο παρουσίασης στην τάξη
- τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να οργανώνεται το μάθημα όταν τα παραμύθι χρησιμοποιείται για διδακτικούς σκοπούς.

δ. με τη χρήση του διαδικτύου

Να γνωρίζουν δηλαδή τα πλεονεκτήματα του διαδικτύου και τις δυνατότητες που παρέχει, όταν χρησιμοποιείται για διδακτικούς σκοπούς.

ε. με την αξιοποίηση παιχνιδιών και τραγουδιών:

Να γνωρίζουν δηλαδή:

- τα πλεονεκτήματα της χρήσης των γλωσσικών παιχνιδιών και τραγουδιών κατά τη γλωσσική διδακτική διαδικασία
- τα κριτήρια με τα οποία επιλέγονται
- τους τρόπους με τους οποίους αυτά αξιοποιούνται
- τον τρόπο με τον οποία αυτά αξιολογούνται

στ. με την αξιολόγηση διδακτικού υλικού

Να γνωρίζουν δηλαδή

- ποια είναι τα χαρακτηριστικά των βιβλίων που μπορούν να χρησιμοποιήσουν
- τα κριτήρια αξιολόγησης των βιβλίων,
- τον τρόπο με τον οποίο οι διδάσκοντες μπορούν να προσαρμόσουν τα βιβλία στις διδακτικές και μαθησιακές ανάγκες.

B ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΜΕ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΗ

Ο υποψήφιος θα πρέπει να είναι σε θέση να δημιουργεί ηλεκτρονικό υλικό και να χρησιμοποιεί εργαλεία και ηλεκτρονικές πηγές.

Ειδικότερα ο υποψήφιος θα πρέπει να μπορεί να αξιοποιήσει τα παρακάτω εργαλεία και ηλεκτρονικές πηγές:

- κειμενογράφο
- διαδίκτυο

- ήχο
- βίντεο
- μηχανές αναζήτησης
- σώματα κειμένων
- ηλεκτρονικά λεξικά.

Θα πρέπει επίσης να είναι γνώστης διάφορων τεχνικών ενσωμάτωσης και οργάνωσης του παραπάνω υλικού.

Τέλος ο υποψήφιος θα πρέπει να είναι γνώστης του προγράμματος **Hot potatoes**, του τρόπου αξιοποίησής του μέσα στην τάξη και των περιστάσεων κατά τις οποίες προσφέρεται η εφαρμογή του.

Γ ΘΕΜΑΤΑ ΓΛΩΣΣΙΚΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Ο υποψήφιος θα πρέπει να γνωρίζει θεωρητικά και πρακτικά ζητήματα που σχετίζονται με το σχεδιασμό, τη χρήση και την αξιοποίηση των αναλυτικών προγραμμάτων. Επιπλέον θα πρέπει να είναι σε θέση να αποδείξει την ικανότητά του να διαχειρίζεται την τάξη του, να αναπτύσσει τις δεξιότητες κατανόησης και παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου των μαθητών του.

Ειδικότερα θα πρέπει να γνωρίζει σε σχέση με:

α. τα Αναλυτικά Προγράμματα

- τι είναι τα αναλυτικά προγράμματα
- ποια είναι τα κριτήρια σχεδιασμού τους
- πόσα και ποια είναι τα είδη σχεδιασμού των αναλυτικών προγραμμάτων
- ποια ιδεολογία εκφράζουν
- ποιοι είναι οι στόχοι τους ανάλογα με την ιδεολογία τους
- ποιοι είναι οι τρόποι σχεδιασμού τους

β. τη διαχείριση της τάξης

- το ρόλο του δασκάλου
- την αξιοποίηση της ομαδικής εργασίας
- την εξασφάλιση της πειθαρχίας,
- την αναγνώριση των αναγκών των μαθημάτων

- γ. την κατανόηση προφορικού και γραπτού λόγου**
- τις ομοιότητες και τις διαφορές ανάμεσα στις δύο δεξιότητες
 - το στόχο της ανάπτυξης των συγκεκριμένων δεξιοτήτων
 - τα προβλήματα που μπορεί να αντιμετωπίσει ο διδάσκων και πιθανές λύσεις
 - τις στρατηγικές που μπορεί να εφαρμόζει για την ανάπτυξή τους
 - τον τρόπο σχεδιασμού και αξιοποίησης των δραστηριοτήτων.
- δ. την παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου**
- τις ομοιότητες και τις διαφορές ανάμεσα στις δύο δεξιότητες
 - τον τρόπο της καλλιέργειας της παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου
 - το στόχο της ανάπτυξης των συγκεκριμένων δεξιοτήτων
 - τα προβλήματα που μπορεί να αντιμετωπίσει ο διδάσκων και πιθανές λύσεις
 - τις στρατηγικές που μπορεί να εφαρμόζει
 - τον τρόπο σχεδιασμού και αξιοποίησης δραστηριοτήτων.

Δ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ, ΛΕΞΙΛΟΓΙΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΦΟΡΑΣ

Ο υποψήφιος θα πρέπει να γνωρίζει θεωρητικά και πρακτικά ζητήματα σχετικά με τη διδασκαλία της γραμματικής του λεξιλογίου και της προφοράς.

Ειδικότερα θα πρέπει να γνωρίζει:

- α. τις μεθόδους διδασκαλίας**
- Γραμματικομεταφραστική
 - Άμεση μέθοδος
 - Μεταρρυθμιστικό κίνημα
 - Προφορικοακουστική μέθοδος
 - Φυσική μέθοδος
 - Σε συγκεκριμένη κοινότητα
 - Ολική σωματική αντίδραση
 - Επικοινωνιακή προσέγγιση
 - Βασισμένη σε δραστηριότητες

β. τις κατηγορίες διδακτικών ασκήσεων

- Ελεγχόμενες
- Καθοδηγούμενες
- Επικοινωνιακές

γ. στοιχεία της διδασκαλίας της γραμματικής

- Περιεχόμενο και αντικείμενο της διδασκαλίας της γραμματικής
- Αναγκαιότητα της διδασκαλίας της γραμματικής
- Αξιοποίηση τρόπου διδασκαλίας γραμματικής (ΠΠΠ, TBL)
- τρόπο σχεδιασμού μαθήματος για τη διδασκαλία της γραμματικής

δ. στοιχεία της διδασκαλίας του λεξιλογίου

- το περιεχόμενο και αντικείμενο της διδασκαλίας του λεξιλογίου
- την αναγκαιότητα της διδασκαλίας του λεξιλογίου
- την αξιοποίηση του τρόπου διδασκαλίας λεξιλογίου (θεματικά, μέσω συνειρμών, μέσω συνωνύμων)
- τον τρόπο με τον οποίο είναι δυνατό να σχεδιάζονται τα μαθήματα για τη διδασκαλία του λεξιλογίου.

ε. Στοιχεία της διδασκαλίας της προφοράς

- το περιεχόμενο και αντικείμενο της διδασκαλίας της προφοράς
- την αναγκαιότητα της διδασκαλίας της προφοράς
- την αξιοποίηση τρόπου διδασκαλίας της προφοράς (ΠΠΠ, TBL)
- τον τρόπο με τον οποίο είναι δυνατό να σχεδιάζονται τα μαθήματα για τη διδασκαλία της προφοράς.

Ε ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΔΟΣΗΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ

Ο υποψήφιος θα πρέπει να γνωρίζει θεωρητικά και πρακτικά ζητήματα σχετικά με τους τρόπους με τους οποίους μπορούμε να αξιολογήσουμε αντικειμενικά τις επιδόσεις των μαθητών και να χρησιμοποιήσουν την αξιολόγηση ως υποστηρικτικό μέσο της γλωσσικής διδασκαλίας.

Ειδικότερα θα πρέπει να γνωρίζει:

α. Τύποι και είδη αξιολόγησης

- τα βασικά είδη αξιολόγησης που χρησιμοποιούνται στην τάξη αλλά και έξω από αυτή

- τα χαρακτηριστικά τους και τη χρήση τους
- τους τύπους αξιολόγησης
- τα χαρακτηριστικά τους και τις ιδιαιτερότητές τους
- τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματά τους

β. Τεχνικές αξιολόγησης

- τους τρόπους με τους οποίους μπορούμε να ελέγξουμε και να καθορίσουμε την επίδοση των μαθητών
- τα χαρακτηριστικά των επικρατέστερων τεχνικών
- τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματά τους

γ. Διαγνωστική δοκιμασία

- τα προβλήματα στην ανάπτυξή της
- την πολλαπλή χρησιμότητά της
- τις πληροφορίες που συλλέγονται από μια διαγνωστική δοκιμασία
- το χρονικό σημείο κατά το οποίο μπορούμε να εφαρμόζουμε μια διαγνωστική δοκιμασία.

ΣΤ ΟΨΕΙΣ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Ο υποψήφιος θα πρέπει να γνωρίζει στοιχεία σχετικά με τις διαφορετικές όψεις της ελληνικής γλώσσας, τα διαφορετικά είδη λόγου και τις δυνατότητες αξιοποίησης της λογοτεχνίας.

Ειδικότερα ο υποψήφιος θα πρέπει να γνωρίζει στοιχεία σχετικά με

α. την ελληνική γλώσσα: δομή και ποικιλομορφία

- τα στοιχεία από την ιστορία της ελληνικής γλώσσας, των διαλέκτων και κοινωνιολέκτων και της σύγχρονης κοινωνιογλωσσικής της κατάστασης, την ποικιλομορφία της
- το ζήτημα του εξαρτημένου τύπου της μορφής «γράψω»
- τους τρόπους αξιοποίησης της ποικιλομορφίας στην τάξη,

β. τα είδη λόγου

Σχετικά με τα είδη λόγου θα πρέπει να γνωρίζει το στόχο τους, τα χαρακτηριστικά και τη δομή τους ενώ παράλληλα θα πρέπει να είναι σε θέση να παράγει και να

αναγνωρίζει τα διαφορετικά κειμενικά είδη, π.χ. περιγραφή, αφήγηση, επιχειρηματολογία. Επίσης θα πρέπει ο υποψήφιος να γνωρίζει χαρακτηριστικά του κάθε είδους καθώς και τρόπους αξιοποίησής τους.

γ. τη μελέτη και τη διδασκαλία της νεοελληνικής λογοτεχνίας

- τα γενικότερα ζητήματα μελέτης και διδασκαλίας της λογοτεχνίας
- τρόποι επιλογής κειμένων με άξονα κάποιες θεματικές